

OKULÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNE AİT TÜRKİYE PROFİL ARAŞTIRMASI

TURKISH PROFIL RESEARCH OF PRESCHOOL STUDENT TEACHER'S

Semra ERKAN, Belma TUĞRUL, Elif ÜSTÜN, Berrin AKMAN,
Mine ŞENDOĞDU, Eda KARGI, Menekşe BOZ, Tülin GÜLER

ÖZET: Bu araştırma üniversitelerimizin Eğitim Fakültele-
rinin yeniden yapılanması ile ilişkili olarak açılan okulön-
cesi öğretmenliği ana bilim dalına devam eden öğrencilerin
kişisel bilgileri ile öğretmenlik mesleğini seçmelerini etki-
leyen faktörler incelenerek, bu meslek grubu öğretmenleri-
nin profilini ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini; sekiz üniversiteden toplam
821 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örnekleme alınan öğ-
rencilere; "Kişisel bilgilerden oluşan bir anket formu" uy-
gulanmıştır. Bu makalede öğrencilerin kişisel bilgileri, aile
bilgileri ve üniversite tercihlerine ait bilgileri sunulmuştur.
Araştırma sonucunda elde edilen veriler uygun istatistiksel
yöntemlerle değerlendirilmiştir. Okulöncesi öğretmenliği
bölümü, araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin bü-
yük bir çoğunluğunun, ilk beş tercihi içinde yer almıştır ve
araştırma sonuçları öğrencilerin bölümle ilgili olumlu duy-
gu ve düşünceler içinde olduklarını göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: öğretmen, öğretmen eğitimi, öğretmen
özellikleri

ABSTRACT: This study evaluate students personel
knowledge and their true assesment of teaching occupation
views, who are still attending the courses in pre-school tea-
ching main science branch which was established on the
basis of re-construction of training faculties.This study
helps to figure out the general profiles of the teachers within
this occupation field 821 teacher candidates, who are mo-
dels for this study are chosen from eight different universi-
ties. A poll form which includes personal information and
teaching occupation are applied to these teacher candidate
models the datums that are gained at the end of the study
were evaluated by statistic methods. The department of
preschool teaching was among the first five chocies of
most of the students comparsing the sample of the research
and the results of the study demonstrated that students ha-
ve positive feelings and opinions related with their depart-
ment.

Keywords: teacher, teacher education, teacher characteristics

1. GİRİŞ

Toplumlarda nitelikli insan gücüne duyulan
ihtiyaç, ancak nitelikli eğitim kurumlarında ya-
pılan eğitim ile sağlanabilir. Eğitim sisteminin
temelini öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretim
programları, yöntem ve teknikleri, araç-gereçler
öğretimi geliştirmek için önemli etmenler ol-
makla birlikte öğretmenin canlı kişiliği ile eyle-
me konulmadıkça istenilen ölçüde bir etki sağla-
mayacaktır. Ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan
gücünün en iyi düzeyde yetiştirilebilmesinin tem-
el koşulu, öğretmenin yetiştirilmesidir.

Yaşam boyu gerçekleştirilen etkinlikler ara-
sında, mesleki gelişimin kişilik ve toplumsal
uyum bakımından çok önemli bir yeri vardır.
Öğretmenlik mesleğinin özellikleri gözönünde
bulundurulduğunda öğretmen adayının kişilik
özellikleri, öğretmenlik mesleğine yatkınlığı ve bu
mesleği isteyerek seçip seçmediği gibi konular,
öğretmen adayının fakülteadaki öğrenim sürecini
ve meslek içindeki başarısını etkileyen önemli
faktörlerdendir (Demirel, 1995). Holland'ın
(1976) kişilik kuramına göre, meslek seçimi ki-
şiliğin ifadesidir. Ayrıca bir mesleğin üyeleri
benzer kişilik özelliklerine ve özgeçmişlere sa-
hiptirler ve bu bireyler birbirlerine benzedikleri
için birçok uyarana ve soruna benzer şekilde
tepkide bulunurlar ve kendilerine özgü bir kişi-
ler arası çevre oluşturmaktadırlar.

Öğretmen yetiştirmede önemli koşullardan
biri de nitelikli adayların seçimidir. Burada öğ-
retmenlik mesleğinin kendisi bir ölçüt oluşturu-
maktadır. Adayların üstün yeteneklere sahip ol-

masından çok, öğretmenlik mesleğine uygun niteliklere sahip olmaları ve mesleğin gerektirdiği özellikler ile öğretmen adaylarının sahip olduğu özelliklerin uyuşması gerekmektedir (Adıgüzel, 1998). Bu ölçütlerin belirlenmesine ve öğretmen adaylarının sosyal-kültürel, akademik ve bireysel özelliklerinin belirlenmesine yönelik çeşitli araştırmalar literatürde yer almaktadır (Adıgüzel, 1998; Bozkurt, 1998; Coultas&Lewin, 2002; Cruickshank, 2001; Demirel, 1995 Günçer, 2002, Kargı, 2002; Köymen, 1988; Köymen, 1991; Scott-Kassner, 1999; Sözer, 1989).

Profil araştırmaları, araştırmanın evrenini oluşturan hedef kitlenin mevcut durumunu çeşitli değişkenler açısından betimlenmesini sağlar. Eğitimin her alanında yer alan bireylerle ilgili yapılan profil araştırmalarında, bu bireylerin içinde yer aldığı kültürel bağlam, sosyo-demografik faktörler, bireysel özellikler...vb. hakkında önemli veriler elde edilmektedir. Coultas ve Lewin (2002), dört farklı ülkede yaptıkları profil araştırmalarında, aday öğretmenlerin özelliklerini; yaş, cinsiyet, din, dil, aile bilgileri, eğitim durumları, okul deneyimleri, öğretmenliğe ilişkin tutumları, öğrenme ve öğretme yöntemlerine yönelik tutumları gibi değişkenler bakımından incelemişlerdir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin gereklerini yerine getirebilecek düzeyde yetiştirilmelerinde eğitim fakültelerine büyük görevler düşmektedir. 1994 yılında "Yüksek Öğretim Kurumu/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Yetiştirme Projesi" başlatılmış ve bu projenin amaçları 1996 yılında yeniden gözden geçirilerek öğretmen yetiştirme sisteminde yenileşmeyi sağlayacak şekilde genişletilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu işbirliğinde sürdürülen çalışmalar sonucunda ülkemizde öğretmen eğitimi alanında yeni gelişmeler kaydedilmiş ve Milli Eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu nitelikli öğretmeni yetiştirmek için eğitim fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilmiştir.

Bu yapılanma ile eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarına yeni bir düzenleme getirilerek eğitim fakültelerinin ülkenin öğ-

retmen ihtiyacını daha etkili ve verimli bir biçimde karşılamaları, daha nitelikli öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar yürütmeleri ve daha sağlıklı bir yapı içinde işlevlerini yerine getirmeleri öngörülmektedir (Günçer, 2002). Aynı zamanda, eğitim fakültelerinin sürekli izlenerek, mevcut durumlarının belirlenmesi ve sorunlarının çözümlenmesi de gelişimleri açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırma Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümleri Okulöncesi Eğitim Lisans Programlarına devam eden öğrencilerin profilini ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Okulöncesi yıllar, gelişimsel açıdan çocuğun yaşamında son derece kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle okulöncesi öğretmenin sahip olduğu bireysel ve aile özelliklerinin çocukların eğitimi üzerinde önemli etkileri olduğu bilinmektedir. Bu araştırmanın, okulöncesi eğitim lisans programlarında okuyan öğrencilerin sosyo-demografik, kültürel, mesleki ilgi ve yönelim, kişilik gibi boyutlarda özelliklerinin belirlenmesi bakımından önemli olacağı düşünülmektedir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu araştırma, Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümleri Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan 1.2.3. ve 4. sınıf öğrencilerinin genel profilini belirlemek amacıyla yapılan betimsel bir araştırmadır.

Araştırmaya 34 üniversite alınmış olmasına rağmen, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi olmak üzere toplam 8 üniversitenin verileri geri gelmiştir. Bu nedenle bu araştırmanın kapsamını 821 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın devam eden aşamaları için veri toplama işlemi halen sürmektedir.

2.1 Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Ve-

ri toplama aracı “Kişisel Bilgiler” ve “Aileye Ait Bilgiler” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İki bölümde toplam 38 soru bulunmaktadır. Verilerin analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleri olarak belirtilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1 ile Tablo 13 arasında, araştırma örneklemindeki öğrencilerin kişisel bilgileri ile ailelerine ait bilgileri sunulmuştur.

Tablo. 1 Öğrencilerin Okudukları Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	n	%
Hacettepe	100	12.2
Ankara	56	6.8
Gazi	75	9.1
ODTÜ	30	3.7
Abant İzzet Baysal	150	18.3
Anadolu	116	14.1
Marmara	142	17.3
Çukurova	152	18.5
Toplam	821	100.0

Tablo 1’de örneklem grubundaki öğrencilerin devam ettikleri üniversiteler görülmektedir.

Tablo. 2 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kız	761	92.7
Erkek	60	7.3
Toplam	821	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi okulöncesi öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin %92.7’ sini kız öğrenciler, %7.3’ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğretmenlik mesleği sadece ülkemizde değil tüm dünya ülkelerinde yaygın olarak bayanlar tarafından tercih edilen bir meslektir. Aynı doğrultuda, kendi kültürümüzdeki öğretmenlik mesleğine ilişkin yargıların araştırma sonuçlarına da yansıdığı düşünülmektedir.

Tablo. 3 Öğrencilerin Medeni Durumlarının Dağılımı

Medeni Durum	n	%
Bekar	796	97.0
Evli	23	2.8
Belirtmeyen	2	0.2
Toplam	821	100.0

Tablo. 4 Öğrencilerin Nerede Yaşadıklarına İlişkin Dağılımları

Nerede Yaşıyor?	n	%
Aile ile	258	31.4
Yurtta	331	40.3
Arkadaş ile	136	16.6
Tek başına	10	1.2
Kardeşle	22	2.7
Yakınlarla	42	5.1
Misafirhanede	2	0.2
Sürekli kaldığım bir yer yok	2	0.2
Belirtmeyen	18	2.2
Toplam	821	100.0

Tablo. 5 Öğrencilerin İlk ve Orta Öğrenimini Tamamladıkları Yerleşim Yeri Göre Dağılımları

Öğrenimini Tamamladığı Yer	n	%
Köy	1	0.1
Kasaba	101	12.3
Şehir	706	86.1
Yurt Dışı	2	0.2
Belirtmeyen	11	1.3
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin %97.2’si bekar, %31.4’ü ailesi ile birlikte, %40.3’ü yurtta arkadaşlarıyla kalmaktadır. Araştırma grubundaki öğrencilerin; %98.7’si ilk ve orta öğrenimini büyük şehirlerde tamamlamıştır ve %98.4’ü orta ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarıdır.

Tablo. 6 Öğrencilerin Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı

SED	n	%
Alt SED	172	21.0
Orta SED	636	77.4
Üst SED	13	1.6
Toplam	821	100.0

Tablo 6'da öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre dağılımı sunulmuştur. Sosyo ekonomik düzey ile ilgili bulgular öğrencilerin kişisel beyanlatları ile belirlenmiştir. Ankette öğrencilere, ailelerini hangi sosyo ekonomik düzeyde algıladıkları sorulmuştur. Elde edilen bulgulara göre, okulöncesi öğretmenliğini %77.4 oranında orta-sosyoekonomik düzey ailelerin çocuklarının tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin mezuniyeti takip eden süreçte hemen göreve başlama şanslarının olması özellikle orta ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki aileler için ekonomik güvence olarak düşünülmektedir. Bunun da öğrencilerin tercihinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo. 7 Öğrencilerin Herhangi Bir Kurumdan Burs ve Kredi Alıp Almama Durumlarına Göre Dağılımları

Burs Veya Kredi Alma	n	%
Almıyorum	201	24.5
Milli Eğitim Bakanlığı	142	17.3
Üniversite Bursu	34	4.1

Tablo 7'nin devamı

Başbakanlık	188	22.9
Türk Eğitim Vakfı	3	0.4
Özel kurum,bireysel burs	16	1.9
Öğrenim kredisi	221	26.9
Belirtmeyen	16	2.0
Toplam	821	100.0

Tablo 7'de öğrencilerin; %26.9'unun öğrenim, %22.9'unun Başbakanlık, %17.3'ünün MEB Kredisi aldıkları, %24.5'inin de herhangi bir burs ya da kredi almadıkları görülmektedir.

Tablo. 8 Öğrencilerin Bir İşte Çalışıp Çalışmadığına Göre Dağılımları

Çalışıyor mu?	n	%
Çalışıyor	76	9.3
Çalışmıyor	739	90.0
Belirtmeyen	6	0.7
Toplam	821	100.0

Tablo 8'de öğrencilerin %90'mın çalışmadığı, %9.3'ünün çalıştıkları görülmektedir.

Tablo. 9 Öğrencilerin Anne ve Babalarının Demografik Özelliklerinin Dağılımı

		ANNE		BABA	
		n	%	n	%
Yaş	30-39	114	13.9	9	1.1
	40-49	496	60.4	381	46.4
	50-59	179	21.8	322	39.2
	60-üstü	10	1.2	62	7.6
	Belirtmeyen	22	2.7	47	5.7
Öğrenim Durumu	Okuma-yazma yok	125	15.2	24	2.9
	İlkokul	426	51.9	282	34.4
	Orta-lise	201	24.5	300	36.5
	Üniversite	50	6.1	164	20.0
	Lisans üstü	2	0.2	5	0.6
Belirtmeyen	17	2.1	46	5.6	
İş Durumu	Çalışıyor	106	12.9	524	63.8
	Çalışmıyor	688	83.8	240	29.3
	Belirtmeyen	27	3.3	57	6.9
Sağ/Vefat	Sağ	787	95.9	741	90.3
	Vefat	20	2.4	63	7.7
	Belirtmeyen	14	1.7	17	2.0
Öz/İkinci ebeveyn	Öz	703	85.6	702	85.5
	İkinci ebeveyn	6	0.7	5	0.6
	Belirtmeyen	112	13.7	114	13.9
Toplam		821	100.0	821	100.0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinin büyük oranda 40-49 yaş grubunda oldukları görülmektedir. Bu oran anneler için %60.4, babalar için %46.4'tür. Anne babaların öğrenim durumları incelendiğinde annelerin %51.9'u, babaların ise %34.3'ü ilkökul öğrenimi almıştır. Üniversite öğrenimi alma durumu annelerde %6.1, babalarda %20.0'dır. Öğrenim durumuyla paralel bir sonuç olarak, annelerin %83.8'i ev hanımıdır. Araştırma sonuçları öğrencilerin babalarının; %29.2'sinin herhangi bir işte çalışmadığını, %25.9'nun küçük esnaf olarak serbest çalıştığını, %24.1'nin emekli, %20.3'nün memur ve %13.9'nun işçi olduğunu göstermektedir (Anne ve baba mesleklerine ait bulgular tablo olarak sunulmamıştır).

Ayrıntılı bilgi araştırmacılarından alınabilir). Öğrencilerin tamamına yakınının öz anne babalarıyla birlikte oldukları görülmektedir.

Tablo. 10 Öğrencilerin Üniversiteye Gelene Kadar Kimlerle Yaşadıklarına İlişkin Dağılımları

Kimlerle Yaşadı?	n	%
Çekirdek aile	765	93.2
Tek Ebeveyn	27	3.3
Üvey anne -baba	3	0.3
Kurumda	13	1.6
Belirtmeyen	13	1.6
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin aile yapıları incelendiğinde, %93.2'sinin çekirdek ailede yaşadıkları görülmektedir.

Tablo. 11 Öğrencilerin Kardeş Sayısına İlişkin Dağılımları

Kardeş Sayısı	n	%
Tek çocuk	23	2.8
Bir kardeş/İki çocuk	216	26.3
İki Kardeş/Üç çocuk	273	33.3
Üç ve üstü kardeş/Dört çocuk +	308	37.5
Belirtmeyen	1	0.1
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin %2.8'i tek çocuktur. Örneklemin %26.3'ünü iki, %33.3'nü üç, %37.5'ini dört ve daha çok çocuklu ailelerden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Anne ve babaların öğrenim durumları ve sosyo-ekonomik düzeyleri bir arada

düşünüldüğünde bu bulgular beklenen bir sonuç gibi görünse de aslında olanaklar açısından çocuk sayısındaki bu yükseklik ile ters orantılıdır.

Tablo. 12 Öğrencilerin Ailelerinin Şu Anda Yaşadıkları Yerleşim Bölgesine Göre Dağılımları

Coğrafi Bölge	n	%
D.Anadolu	26	3.2
G.D.Anadolu	28	3.4
Marmara	163	19.9
Akdeniz	175	21.3
İç Anadolu	253	30.8
Ege	80	9.7
Karadeniz	86	10.5
Yurt Dışı	2	0.2
Belirtmeyen	8	1.0
Toplam	821	100.0

Hangi üniversitede okuduklarına bakılmaksızın, öğrencilerin ailelerinin şu anda yaşadıkları coğrafi bölgeler incelendiğinde; öğrencilerin %30.8'nin İç Anadolu Bölgesinde olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Akdeniz Bölgesi %21.3, Marmara Bölgesi %19.9 ve Karadeniz Bölgesi %10.5 ile izlemektedir. Ailesi Güney ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde yaşayan öğrencilerin oranı %3 civarındadır. Bu bulgular, Güney ve Güney Doğu'daki ailelerin kız çocuklarını yaşadıkları kentlerin dışına gönderme konusundaki tutuculuklarının bir sonucu olarak düşünülebilir.

Tablo. 13 Öğrencilerin Hobilerine Göre Dağılımları

Hobiler	n	%
Müzik/ Konser	394	48.0
Spor	288	35.1
Kitap okuma	55	6.7
Folklor	27	3.3
Tiyatro/ Drama	21	2.6
Resim/Heykel/ El Sanatları	11	1.3
Fotoğrafçılık	7	0.9
Şiir Yazma/ Günlük Tutma	4	0.5
Bilgisayar ve internet	2	0.2
Sinema	3	0.3
Belirtmeyen	9	1.1
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin ilgilendikleri hobilerinin; %48.0'nın müzik ve %35.1'nin spor olduğu görülmektedir. Herhangi bir hobisi olmayan öğrencinin olmaması memnuniyet verici bir sonuçtur. Çünkü öğretmenlerin sosyal alanlara ve kültürel faaliyetlere olan ilgisi doğrudan öğretim faaliyetlerine de yansımaktadır.

Tablo. 14 Öğrencilerin Eğitsel Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitsel Etkinliğe Katılma	n	%
Evet	469	57.1
Hayır	321	39.1
Belirtmeyen	31	3.8
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin %57.1'i okul içinde ve dışında çeşitli eğitsel etkinliklere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo. 14 ile Tablo. 23 arasında araştırma grubundaki öğrencilerin okulöncesi öğretmenliğini tercihleri ile ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo. 15 Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Dağılımları

Mezun Olunan Lise Türü	n	%
Süper, Fen, Anadolu	110	13.4
Kolej	9	1.1
Kız Meslek, Ticaret	233	28.4
Lise	419	51.0
Parasız Yatılı, Açık Lise	21	2.6
İmam Hatip	24	2.9
Belirtmeyen	5	0.6
Toplam	821	100.0

Tablo 15'te Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında okuyan öğrencilerin %51.0'inin lise mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo. 16 Öğrencilerin ÖSS Sınavına Nasıl Hazırlanmalarına İlişkin Cevaplarının Dağılımları

Sınavı Nasıl Hazırlandı?	n	%
Dershaneye giderek	645	78.6
Evde kendi imkanlarıyla	154	18.7
Özel ders alarak	13	1.6
Belirtmeyen	9	1.1
Toplam	821	100.0

Araştırma grubundaki öğrenciler orta ve dü-

şük sosyo-ekonomik düzey ailelerin çocukları oldukları halde (Tablo 5, 8) üniversite hedefine ulaşmak için sınava özel kurslarla hazırlandıkları görülmektedir.

Tablo. 17 Öğrencilerin Okulöncesi Öğretmenliğini Tercih Etmelerinde Kimlerin Etkili Olduğuna ait cevaplarının Dağılımı

Tercihinde Kim Etkili Oldu?	n	%
Kendi tercihim	547	66.7
Öğretmen	44	5.4
Aile	119	14.5
Arkadaşlar	32	3.9
Dershane	38	4.6
Alanda çalışanlar	12	1.4
Yanlış tercih	29	3.5
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin %66.7'si okulöncesi öğretmenliğini kendi istekleriyle ve kendi kararlarıyla seçmişlerdir.

Tablo. 18 Öğrencilerin Okudukları Bölümü Üniversite Sınavında Kaçınıcı Sırada Tercih Ettiklerinin Dağılımı

Kaçınıcı Tercih	n	%
1	119	14.5
2	110	13.5
3	86	10.5
4	75	9.1
5	87	10.6
6	47	5.7
7	38	4.6
8	44	5.4
9	36	4.4
10	28	3.4
11	26	3.2
12	30	3.7
13	17	2.1
14	14	1.7
15	9	1.1
16	16	1.8
17	11	1.3
18	11	1.3
Belirtmeyen	17	2.1
Toplam	821	100.0

Tablo 18'e baktığımızda öğrencilerin %14.5'nin birinci, %13.5'nin ikinci, %10.5'nin üçüncü, %9.1'nin dördüncü, %10.6'sının beşinci tercihi olarak okulöncesi öğretmenliğini seçtikleri görülmektedir.

Öğrencilerin yaklaşık %60'nın ilk beş tercihi içinde okulöncesi öğretmenliğinin yer alması (Tablo 18), % 66.7'sinin kendi tercihleriyle okulöncesi öğretmenliğini tercih etmiş olmaları (Tablo 17) önemli bir bulgudur. Mesleki tercihlerdeki isteklilik, doğrudan mesleki motivasyona ve başarıya yansımaktadır. Üstelik öğretmenlik iletişime dayalı bir meslek olduğu için mesleki doygunluk önemli bir faktördür.

Bununla ilişkili olarak elde ettiğimiz bir diğer önemli bulgu ise Okulöncesi öğretmenliğini tercih etmedeki istekleridir (Tablo 19).

Tablo. 19 Öğrencilerin Okulöncesi Öğretmenliğini Tercih Etmedeki İsteklilik Durumunun Dağılımı

İstek	n	%
Evet	616	75.0
Hayır	205	25.0
Toplam	821	100.0

Tablo 19'da araştırmaya katılan öğrencilerin %75.0'nın okul öncesi öğretmenliğini isteyerek tercih ettikleri görülmektedir. Bu sonuç Tablo 16'daki bulgularla birbirini desteklemektedir. Öğrenciler bu bölüme kendi tercihleriyle girdiklerini belirtmişlerdir (%66.7-Tablo 16)

Tablo. 20 Öğrencilerin Okulöncesi Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerinin Dağılımı

Tercih Nedeni	n	%
Çocukları sevmek	259	31.5
Öğretmenliği sevmek	217	26.4
Hazır iş imkanı	148	18.0
Aile yönlendirmesi	26	3.2
Meslek lisesinde okumanın sonucu	68	8.3
Sadece bu üniversitenin mezunu olmuş olmak	65	8.0
Diğer	38	4.6
Toplam	821	100.0

Tablo 20'de öğrencilerin okulöncesi öğretmenliğini tercih nedenleri görülmektedir. Ço-

cukları sevmek (%31.5) ilk tercih nedeni olarak belirtilmiştir. Öğretmenlik mesleğini sevmek (%26.4) ve iş imkanının hazır olması (%18.0) yoğunlaşılan diğer tercih nedenleri olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece bir üniversite okumak için okulöncesi öğretmenliğini seçmemiş olduklarını tespit etmiş olmak ümit verici bir gelişme olarak düşünülmelidir. Araştırma bulgularından öğrencilerin bilinçli bir tercih yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo. 21 Öğrencilerin Şu Anda Okudukları Üniversiteyi Tercih Etme Nedenlerine Göre Dağılımları

Tercih Nedeni	n	%
Bulunduğu yerde üniversite yok/ Memleketine yakın	67	8.2
Aynı şehirde yaşıyor	133	16.2
Büyük bir üniversite	106	12.9
Eğitimci kadroları yeterli	88	10.7
Arkadaşları bu üniversitede	14	1.7
Kardeşleri aynı/okulda	12	1.5
Bu üniversitede okumak ideali	117	14.2
ÖSS Yerleştirme sistemi	279	34.0
Belirtmeyen	5	0.6
Toplam	821	100.0

Öğrencilerin %34.6'sı; şu anda okudukları üniversitede, ÖSS Yerleştirme sistemi kapsamındaki tercihlerinin sonucu olarak bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %17'si okudukları üniversiteyi büyük bir üniversite olduğu için, %16.2'sinin ise yaşadıkları şehirde olduğu için seçtiklerini belirtmişlerdir.

Tablo. 22 Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Planları ile İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Gelecekle İlgili Planlar	n	%
Öğretmenlik yapmak	343	41.8
Üniversitede akademik kariyer yapmak	160	19.5
Hem öğretmenlik hem de akademik kariyer yapmak	183	22.3
Yurt dışı olanakları	71	8.6
Anaokulu açmak	41	5.0
Meslek dışında farklı bir işle uğraşmak	23	2.8
Toplam	821	100.0

Tablo 22’de öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleklerini sürdürmeleri ile ilgili düşünceleri ve planları belirtilmektedir. Öğrencilerin %41.8’i mezun olur olmaz mesleğe atılmak istediklerini belirtmiştir, %22.3’ü ise hem öğretmenlik yapıp hem de lisansüstü eğitime devam ederek kendilerini geliştirmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %19.5’i ise üniversitede kariyer yapmayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin okulöncesi öğretmenliğini isteyerek tercih etmeleri (Tablo 19), tercih nedeni olarak çocukları ve öğretmenliği sevmelerini belirtmeleri (Tablo 20), mezuniyetten sonra mesleklerini yapma konusundaki kararlarıyla uyusmaktadır. Çünkü öğrencilerin sadece %2.8’i mezuniyet sonrasında öğretmenlik yapmak istemediğini belirtmiştir (Tablo 22).

Tablo. 23 Öğrencilerin Okulöncesi Öğretmenliğinde Okumaktan Memnuniyetlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

O.Ö.Öğretmenliğinde		
Okumaktan Memnun mu?	n	%
Memnun	673	81.9
Karasız	105	12.8
Memnun değil	39	4.8
Belirtmeyen	4	0.5
Toplam	821	100.0

Öğrenciler, isteyerek seçtikleri (%75, Tablo19) okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında okumaktan % 81.9 oranında memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç öğrencilerin tercihlerinde hayal kırıklığına uğramadıklarını, üniversite sürecinde de aynı olumlu izlenimlerinin sürdüğünü göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer boyutunda öğretmenlik mesleğini algılayış ölçeği kullanılarak öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili memnuniyetleri araştırılmış ve öğretmenlik mesleğini tercihlerindeki isteklilik ve bilinçli oluşları, öğretmenlik mesleğini algılayışlarıyla pozitif orantılı bulunmuştur. Araştırmanın bu boyutuna ilişkin sonuçlar başka bir makalede sunulacaktır.

4. SONUÇLAR

Bu çalışmada, Türkiye’deki Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin İlköğretim Bölümleri Okulöncesi Eğitim Lisans Programlarına devam eden öğrencilerin profilini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır

Araştırma sonuçları, okulöncesi öğretmenliği anabilim dalında okuyan öğrencilerin %81.9’unun bölümle ilgili olumlu duygu ve düşünceler içinde olduklarını göstermektedir.

Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin, ÖSS sınavında okulöncesi öğretmenliği bölümünü tercih etme sırasına bakıldığında bu bölümün ilk beş tercih içinde yer aldığı ve araştırmaya katılan öğrencilerin %75’inin isteyerek bu bölümü tercih ettikleri görülmektedir. Öğrencilerin okulöncesi öğretmenliği mesleğini ilk sıralarda ve isteyerek tercih etmeleri önemli bir bulgudur.

Öğrencilerin boş zamanlarını büyük oranda müzik, konser (%48) ve sportif faaliyetler (%35.1) ile değerlendirdikleri görülmektedir.

Cinsiyet faktörü açısından değerlendirildiğinde, okulöncesi öğretmenliğini tercih eden öğrencilerin % 92.7’sini kız öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, okulöncesi öğretmenliği mesleğini %77.4 oranında orta sosyo-ekonomik düzey ailelerin çocuklarının tercih ettiğini görmekteyiz. Araştırmaya katılan öğrencilerin %98.7’sinin ilk ve orta öğrenimlerini şehirde tamamladıkları ve üniversiteye gelinceye kadar çekirdek aileleriyle yaşadıkları sonucu bulunmuştur. Ailelerdeki çocuk sayısının ise en yoğun olarak üç ve daha fazla (%37.5) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin %30.8’nin İç Anadolu Bölgesinde yaşadıkları ve bunu sırasıyla Akdeniz (%21.3) ve Marmara Bölgelerinin (%19.9) izlediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, mesleği tercih etme nedenlerinin başında çocukları sevmeleri gelmektedir. Bunu, öğretmenlik mesleğini sevmeye ve mezuniyet sonrası iş imkanının hazır olması takip etmektedir. Öğrencilerin mezuniyet sonrası planlarında, ilk sırada “mezun olur

olmaz mesleğe atılmak istediklerini” belirtmeleri de bu sonucu desteklemektedir. Aynı zamanda mesleklerini sürdürürken, lisansüstü eğitime devam ederek kendilerini geliştirmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler okulöncesi öğretmenliğinde okumaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir.

5. ÖNERİLER

Bu çalışma Türkiye’de bu konuda yapılan ilk araştırmadır. Bu nedenle araştırmanın bulgular bölümünde konuya ilişkin başka araştırma sonuçlarıyla karşılaştırma yapılamamıştır. Bu açıdan araştırmanın konuya dikkat çekeceği ve alanla ilgili diğer çalışmaların yapılmasında temel oluşturacağı düşünülmektedir. Eğitim fakültelerinin diğer bölümlerindeki öğrenciler için de, profil araştırmaları yapılabilir.

Öğretmenlik mesleğinin toplumun her düzeyindeki kişiler tarafından tercih edilebilecek sosyal statüye kavuşması için gerekli özendirici tedbirler alınmalıdır.

Öğretmenlik iletişime dayalı bir meslektir. Öğretmenlerin kişilik özellikleri, kültürel zenginlikleri ve öğretmenlik bilgi ve becerileri, etkileşim içinde olabilecek hedef kitleleri doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenlerin sosyal, kültürel ve duygusal düzeyde çok güçlü şekilde yetiştirilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlik mesleğini seçecek olan adayların nitelikli bireyler olması, nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde sağlam bir alt yapı oluşturur. Bu nedenle öğretmenlik mesleğini seçerken ve icra ederken özendirici tedbirlerin alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (1998). “Öğretmen yetiştirmede meslek formasyonu öğretiminin öğretmen davranışlarına yansımaları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Harran Üniversitesi, Şanlı Urfa.
- Bozkurt, M. (1998). “Sistem içerisinde görev yapmakta olan stajyer öğretmenlerin etkili öğretmen özellikleri hakkındaki görüşleri ile kendilerinin bu özelliklere uygunluklarının karşılaştırılması”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Coultas, J. C. ve Lewin, K. M. (2002). “Who becomes a teacher? The characteristic of student teachers in four countries”, **International Journal of Educational Development**, 22: (3-4), 243-260.
- Cruickshank, D. (2001). Good teachers, plural”, **Educational Leadership**, 58:(5), 26-30.
- Demirel, O. N. (1995). “Öğretmenlik mesleğine yönelen eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyo-ekonomik, psikolojik ve kültürel özellikleri üzerine bir araştırma”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Günçer, B. (2002, Temmuz 14). “Öğretmen eğitiminde akreditasyon”, www.yok.gov.tr,
- Holland, J. (1976). “**Making vocational choices: A theory of careers**”, Englewood Cliffs, M. J. Prentice-Hall.
- Kargı, E. (2002). “Okulöncesi öğretmenliği programında okuyan üniversite öğrencilerinin benlik algıları ile mesleki olgunlukları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Köymen, Ü. (1991). “Nitelikli öğretmen yetiştirme modeli”, **Özel Kültür Okulları Eğitim-Araştırma-Geliştirme Merkezi**, Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu.
- Köymen, Ü. (1988). “Eğitim fakültelerine öğretmen adaylarını seçme yolları”. **Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, Bursa.
- Scott-Kassner, C. (1999). “Developing teachers for early childhood programs”, **Music Educators Journal**, 86: (1), 19-25.
- Sözer, E., (1989). “Türk üniversitelerinde öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışlarını kazandırma yönünden etkililiği” **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.